

Відділ освіти Христинівської райдержадміністрації
Районний методичний кабінет
Христинівський районний будинок дитячої та юнацької творчості
Христинівської районної ради Черкаської області

Програма гуртка
«БІСЕРОПЛЕТІННЯ»

(для дітей молодшого і середнього шкільного віку)

Укладач програми
керівник гуртка БДЮТ
Безверхня Т.В.

м.Христинівка
2014

ВСТУП

Історія, культура нашого народу багата на інтуїтивні знахідки з виховання гармонійно розвиненої особистості. Через казки, прислів'я, загадки, вироби народного мистецтва дитина з народження купалася в рідній стихії, засвоювала духовно-культурні традиції власного народу. І вже через них поступово йшла до пізнання та розуміння загальнолюдських цінностей.

Творчий початок і безгранна фантазія закладені в кожній дитині. Для реалізації своїх ідей і задумів маленька людина дуже часто вибирає бісер, який притягує її не тільки різноманіттю кольорів бісеру, їхньою формою і розмірами, але і простотою виконання самих чудових виробів. Виготовлення виробів із бісеру - це залучення дітей до народних традицій і художньої культури українського народу.

Мистецтво бісероплетіння посідає почесне місце серед народних ремесел, сприяє різнобічному розвитку дітей, виховує в них терпіння, наполегливість, посидючість, прагнення до порядку, любов до художнього, народного, прекрасного. Всі ці якості будуть корисні дітям у їх подальшому житті. Крім того, колективна праця, спілкування з іншими дітьми та викладачем, позитивно впливають на процес соціалізації. Завдяки цьому закріплюється активна позиція, установки та ціннісні орієнтації дитини.

Навчити дітей відчувати красу, створену руками людини-митця, бачити, розуміти, захоплюватися, емоційно відгукуватися на неї, формувати естетичний смак, уміння розуміти і цінити твори мистецтва, пам'ятки історії та культури, красу рідної природи – це основний зміст роботи гуртка «Бісероплетіння».

Пояснювальна записка

Пропонована програма гурткової роботи охоплює розділ декоративно - ужиткового мистецтва – творча ручна праця.

В гуртку діти освоюють різні прийоми низання і вишивки бісером, розвивають творчі здібності, пам'ять. Заняття в гуртку прищеплюють повагу до українських мистецьких традицій, викликають бажання творити, фантазувати, думати. Вихованці мають можливість застосовувати знання, отримані на уроках історії, народознавства, малювання, обслуговуючої праці тощо. Основним джерелом навчального матеріалу є твори народного мистецтва: стародавні вишивки бісером, давні колоритні українські жіночі та чоловічі прикраси.

Діти знайомляться з термінами, вчаться працювати за схемою, самостійно підбирати гармонійне поєднання кольорових сполучень і контрастів. Кожний виріб дає можливість проявити свій смак, фантазію та охайність.

На заняттях гуртка використовуються різні методи навчання: словесні, наочні, практичні. Кожне заняття містить в собі теоретичну частину і практичне виконання завдання. Теоретичні відомості – це пояснення нового матеріалу, інформація пізнавального характеру. Основу проведення занять складає практична робота: складання схем, перегляд та аналіз зразків готових виробів або ілюстративного матеріалу, підбирання варіантів виробів та матеріалів для роботи, створення різноманітних виробів з бісеру, сувенірів. Використовуються також бесіди з історії бісерного ремесла, конкурси-виставки власних творчих робіт, екскурсії на виставки декоративно-ужиткового мистецтва. Застосовується комп'ютерна техніка для знайомства із зразками робіт сучасних майстрів бісерного рукоділля, для перегляду майстер-класів (в мережі Інтернет).

Основна увага приділяється опануванню різних технік низання та художньої вишивки бісером, виготовлення прикрас та бісерних виробів для прикрашення інтер'єру.

Велика увага приділяється виконанню творчих робіт за власним вибором та задумом дитини. Кількість та складність виробів підбирається індивідуально для кожного вихованця. Завдання колективного виконання використовуються для великих виробів чисто декоративного характеру, для прикраси житлового інтер'єру, навчального приміщення, виготовлення робіт на конкурси та виставки. Колективна праця значно прискорює процес роботи, дозволяє правильно розподілити завдання, виховує почуття колективізму.

Програма складена з урахуванням виконання частини роботи щодо виготовлення виробів вдома у формі домашнього завдання.

На заняттях особлива увага приділяється вивченню й дотриманню правил техніки безпеки, правильному поводженню з різучим інструментом, голками. Для того, щоб заняття бісером приносили радість і не втомлювали, дуже важливо правильно підібрати матеріали, інструменти і організувати своє робоче місце.

Програма гуртка розрахована на дітей молодшого та середнього шкільного віку і передбачає заняття в груповій кімнаті, кімнаті відпочинку, на свіжому повітрі. Термін навчання - 1 рік з тижневим навантаженням 4 год , 144 години за рік.

Мета програми: оволодіння базовими знаннями з бісероплетіння, засвоєння різних технік виготовлення виробів з бісеру, розвиток творчих здібностей гуртківців, формування у них стійкого інтересу до занять у гуртках декоративно-прикладного мистецтва. **Виховною метою** є самоствердження особистості дитини, радість спілкування в колективі однодумців, взаємоповага, дисциплінованість, ерудиція, естетичний смак.

Основні завдання гуртка:

- ознайомити вихованців з поняттями та знаннями, які стосуються бісероплетіння як одного з видів народної творчості;
- сприяти оволодінню навичками виготовлення різноманітних виробів із бісеру;
- розвивати здібності та дитячу фантазію, естетичні та художні смаки;
- формувати почуття прекрасного, прагнення жити законами краси, бережливого ставлення до природи;
- сприяти духовному розвитку і формуванню досконалої особистості майбутньої господині;
- виховувати охайність, працьовитість, бажання продовжувати і розвивати кращі риси українського народу;
- викликати позитивні емоції: радість і задоволення від своєї праці і праці друзів, бажання творити прекрасне на радість людям;
- сприяти вихованню дбайливого і шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості.

Увесь навчальний процес має творчий і виховний характер. Заняття в гуртку відкривають широкі можливості для професійної орієнтації учнів, що суттєво доповнює варіативну частину шкільної програми з трудового навчання. Контроль за засвоєнням гуртківцями програми здійснюється через перевірку знань та умінь вихованців впродовж всього навчання на гуртку, а також з урахуванням результатів участі в конкурсах і виставках різних рівнів.

Програма складена відповідно до:

- Закону України «Про освіту» від 23.03.1996, №100/96 – ВР;
- Закону України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000, № 1841 – ІІІ;
- Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.04.2003, № 238;
- Положення про порядок індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2004, № 651.

Дана програма адаптована до програми гуртка з бісероплетіння, рекомендованої Міністерством освіти і науки України (Лист Міносвіти і науки України № 1/11-5303 від 18.07.2007) та програми навчально-мистецького курсу оздоровчого спрямування «Бісероплетіння», схваленої Комісією з проблем виховання учнівської та студентської молоді Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (пр. № 5 від 23.12.2010).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

групи початкового рівня (4 год. на тиждень)

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин усього	теоретичні заняття	практичні заняття
1.	Вступне заняття.	2	2	-
2.	Бісероплетіння - давній вид мистецтва. Історія бісерного ремесла.	2	1	1
3.	Матеріали та інструменти. Кольорова гамма	2	1	1
4.	Основи бісероплетіння. Види технік та елементи бісероплетіння	4	1	3
5.	Паралельне плетіння. Плоскі фігурки.	18	2	16
6.	Плетіння петельками.	18	2	16
7	Голчате плетіння. Найпростіші силянки.	6	1	5
8.	Об'ємні іграшки.	12	2	10
9.	Плетіння дугами.	18	2	16
10.	Прикраси з бісеру. Історія створення бісерних прикрас.	16	2	14
11.	Сучасні технології виготовлення бісерних виробів. Сувенірні прикраси та аксесуари із бісеру.	6	1	5
12.	Бісерне ткацтво.	10	1	9
13.	Художня вишивка бісером та прикраси на її основі.	16	1	15
14.	Екскурсії.	2	-	2
15.	Контрольне заняття.	2		2
16.	Підготовка робіт для виставки. Упаковки для виробів з бісеру.	4	1	3
17.	Суспільно – корисна робота.	4	-	4
18.	Підсумкове заняття. Виставка кращих робіт.	2	1	1
	Разом	144	21	123

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Значення праці в житті людини. Бесіда про використання виробів з бісеру в інтер'єрі та житку. Демонстрація зразків. Перегляд відео-занять відомих майстрів. Ознайомлення з програмою гуртка. Правила поведінки учнів під час занять і під час перерви. Правила безпеки праці. Організація робочого місця.

2. Бісероплетіння - давній вид мистецтва. Історія бісерного ремесла. (2 год)

Інтерес до бісерного мистецтва. Історія розвитку бісерного ремесла та виникнення старовинної техніки виготовлення прикрас.

Практична робота. Проведення показового майстер-класу викладача.

3. Матеріали та інструменти. Кольорова гамма. (2 год)

Ознайомлення з походженням бісеру. Бісер як основний матеріал плетіння. Види бісеру: бісер, буси, склярус, рубка. Голки. Нитки. Фурнітура. Кольорова гамма : спорідненість кольорів, гармонія контрасту і ритм.

Практична робота. Розпізнавання видів бісеру і знайомство з їх видами. Голки , їх види і нумерація. Нитки (капронова, лавсанова і шовкова). Фурнітура (замки, кільця, гачки), їх застосування.

4. Основи бісероплетіння. Види технік та елементи бісероплетіння. (4 год)

Традиційні види технік бісероплетіння. Способи нанизування. Поєднання кольорів при нанизуванні. Схеми і робота по них. Нанизування простих виробів. Нанизування в одну голку.

Практична робота: Занотовування термінів, замальовування схем підвісок. Навчальні вправи з нанизування. Виготовлення підвісок: проста, петельна, підвіска з петелькою, підвіска з наконечником.

5. Паралельне плетіння. Плоскі фігурки. (18 год)

Особливості паралельного плетіння бісером на дроті. Використання паралельного плетіння при виконанні плоских фігурок. Правила виконання окремих деталей виробу.

Практична робота. Замальовки схем для паралельного плетіння. Поєднання кольорів при створенні схем. Навчальні вправи. Виготовлення окремих деталей. Збір елементів. Виготовлення плоских фігурок. Герої казки « Муха - Цокотуха»: Муха, Павук, Бджола, Метелик, Сороконіжка, інші. Виготовлення знаків зодіаку.

6. Плетіння петельками. (18 год)

Особливості плетіння петельками. Виготовлення мініатюрних дерев з бісеру.

Практична робота: Виготовлення гілочок (берізки, пальми).

Оформлення крони (берізки, пальми). Збирання дерева та його оздоблення. Оформлення виробу.

7. Голчате плетіння. Найпростіші силянки. (6 год)

Особливості бісероплетіння голкою. Технологія виготовлення силянок.

Практична робота: Замальовки схем силянок. Кольорове вирішення силянкових прикрас.

Виготовлення силянок: хрестик, ліхтарик. Виготовлення застібки.

8. Об'ємні іграшки. (12 год)

Основні техніки бісероплетіння, які використовуються при виконанні об'ємних фігурок: паралельне, петельне та голчате плетіння. Правила виконання окремих деталей виробу.

Практична робота: Виготовлення деталей. Збір елементів. Мишеня. Крокодил. Змія.

9. Плетіння дугами. (18 год)

Особливості плетіння дугами.

Практична робота: Виконання пелюсток квітів технікою плетіння дугами. Виконання листочків, з'єднання квітки, обмотка стебла. Виготовлення квітів «Пролісок», «Примула», «Ромашка». Створення композицій «Полунички».

10. Прикраси з бісеру. Історія створення бісерних прикрас. (16 год)

Історія створення бісерних прикрас - біжутерії. Аналіз зразків робіт (кольє, браслети, сережки, та ін.). Різноманітне поєднання бісеру та намиста у сучасних прикрасах.

Кольорова гама. Способи виконання сучасних прикрас. Види застібок. Використання та збереження прикрас із бісеру.

Практична робота: Складання схем для виготовлення прикрас. Виготовлення виробів:

Ланцюжок у «хрестик». Ланцюжок в одну нитку. Ланцюжок «у сім бусин». Ланцюжок із квіточок. «Драбинка». Виготовлення святкової прикраси: кольє «Корал», «Ажурна сіточка». Виготовлення застібки.

11. Сучасні технології виготовлення бісерних виробів. Сувенірні прикраси та аксесуари із бісеру. (6 год)

Опрацювання нової літератури зі схемами виготовлення виробів. Підбір виробів із журналів «Бісер плюс». Ознайомлення через мережу «Інтернет» зі зразками виробів сучасних майстрів бісерного рукоділля.

Практична робота: Робота зі схемами. Підбирання матеріалів за кольором та розміром. Виготовлення виробів за власним вибором. Кольє «Бузок», брошка «Жармен».

12. Бісерне ткацтво. (10 год)

Технологічні особливості бісерного ткацтва. Зразки робіт. Національні риси бісерного ткацтва, місцевий колорит виробів.

Практична робота: Створення схеми власного імені. Виготовлення та з'єднання частин тканого виробу. Ткання прикраси «Іменний браслет», святкової стрічки для ляльки.

13. Художня вишивка бісером та прикраси на її основі. (16 год)

Вишивка у бісероплетінні. Особливості вишивання художніх мініатюр. Вишивка по прямій лінії.

Практична робота: Вибір художніх мініатюр для вишивання, підбір матеріалів і кольорів. Робота зі схемами вишивок. Складання узорів. Вишивання художніх мініатюр за схемами. Вишивка тварин. Оформлення вишитих робіт в рамки. Оформлення виробу і збереження вишитих мініатюр.

14. Екскурсії (2 год). Екскурсія на районну виставку декоративно – вжиткового мистецтва, екскурсія до магазину: «Все для шиття».

15. Контрольне заняття. (2 год)

Тестування знань та вмінь учнів. Закріплення вивчених методів бісероплетіння. За підсумками заняття – повторення тем, які викликали труднощі.

Практична робота: За виготовленими зразками і виробами визначити техніку низання, дати характеристику використаного матеріалу, намалювати фрагмент схеми виготовлення виробу, дати визначення запропонованого кольорового сполучення. Скласти або розфарбувати готову схему виробу за певних умов (в 2, 3 або 4 кольорах).

16. Підготовка робіт для виставки. Упаковки для виробів з бісеру. (4 год)

Правила оформлення робіт для виставки. Умови зберігання виробів з бісеру. Конструкції упаковок для сережок, намиста та інше. Поновлення старих виробів.

Практична робота: Замальовка конструкцій упаковок, виготовлення упаковки для наявних виробів, для подарунків. Підготовка робіт для виставки. Оформлення виставкового стенду.

17. Суспільно-корисна робота. (4 год)

Виготовлення прикрас для ляльок лялькового театру «Добрик» будинку творчості. Участь у новорічно-різдвяному святі «Іде Святий Миколай», у відзначенні Дня відкритих дверей позашкільного закладу, Днів іменинника. Участь в благодійних акціях та ярмарках, в районних та міських святах і заходах.

18. Підсумкове заняття. Виставка кращих робіт. (2 год)

Звітна підсумкова виставка кращих робіт. Обговорення виробів і результатів виставки. Підведення підсумків, нагородження вихованців.

ПРОГНОЗОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

На кінець навчального року вихованці повинні знати:

- українські національні традиції, старовинні мистецтва;
- історію бісероплетіння та вишивки бісером;
- способи і прийоми бісероплетіння;
- інструменти для роботи;
- умовні позначення та схеми;
- правила техніки безпеки з ріжучими і колючими інструментами.

На кінець навчального року вихованці повинні вміти :

- Розповідати про походження бісеру , історію бісероплетіння;
- підбирати бісер за фактурою і кольором;
- добирати інструменти і матеріали;
- використовувати різні види і способи плетіння;
- складати найпростіші робочі схеми і користуватися схемами;
- використовувати оздоблювальні елементи;
- готувати своє робоче місце

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Азаров С. та інші. «Іграшки своїми руками».
2. Божко Л. «Бісер», Москва, 2006.
3. Васильєва І. «Бісер – Land».
4. Васильєва І. «Бісер і стеклярус».
5. Збірник програм для гуртків науково-технічної та декоративно-прикладної творчості позашкільних закладів. Випуск IV. Луганськ-2007.
6. Колмиков С. «Азбука бісероплетіння».
7. Колмиков С. «Шахматне бісероплетіння».
8. Лущик Л.И., Несмиян Т.Б. Фантазийные цветы.– М.: Эксмо, 2006.
9. Морас Ингрид. Животные из бисера.– М.: АРТ-РОДНИК, 2008.
10. Мордак Е. А. «Стильні прикраси. Крок за кроком».
11. Несмиян Т.Б.Ювелирные украшения из бисера и самоцветов. М.: Эксмо, 2006.
12. Царук В. В. «Рукоділья».
13. Журнал «Бісер».
14. 8. Інтернет - ресурси.